

Informasjon i samsvar med kravene i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

31. desember 2017 Høland og Setskog Sparebank

INNHALDSFORTEGNELSE

INFORMASJON I SAMSVAR MED KRAVENE I KAPITALKRAVSFORSKRIFTENS DEL IX (PILAR 3) **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**

1.	Innledning og formål med dokumentet	2
2.	Kapitalkrav	2
2.1	Ansvarlig kapital og kapitalkrav	2
2.2	Bufferkrav.....	3
2.3	Uvektet kjernekapitalandel.....	4
3.	Kredittrisiko og motpartsrisiko	4
3.1	Definisjon misligholdte engasjement	4
3.2	Metode for beregning av nedskrivninger	4
3.3	Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder	8
3.4	Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	8
3.5	Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier	9
3.6	Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier	10
3.7	Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	10
3.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	10
3.9	Motpartsrisiko knyttet til derivater	11
4.	Egenkapitalposisjoner.....	11
5.	Renterisiko	12
6.	Styring og kontroll av risiko	13
6.1	Formål og prinsipper for ICAAP.....	13
6.2	Styring og kontroll av enkeltrisikoer.....	14

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3). Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2017 med mindre annet fremgår.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Banken har ikke handelsportefølje og beregner derfor ikke kapitalkrav for markedsrisiko.

2. KAPITALKRAV

2.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Høland og Setskog Sparebank benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko og markedsrisiko. Det innebærer at det brukes standardiserte risikovekter ved beregning av kapitalkravet.

For beregning av kapitalkravet for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år.

Tabellen nedenfor viser beregningsgrunnlag for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet beregningsgrunnlag.

Ansvarlig kapital	31.12.2017
Sparebankens fond	372.142
Overkursfond	766
Utjevningsfond	11.447
Annen egenkapital	32.590
Egenkapitalbevis	68.790
Fradrag i egenkapital *)	-34.182
Sum ren kjernekapital	451.553
Fondsobligasjoner	75.000
Fradrag kjernekapital *)	- 4.747
Sum kjernekapital	521.806
Ansvarlig lånekapital	75.000
Fradrag tilleggskapital *)	-4.273
Netto ansvarlig kapital	592.533

Beregningsgrunnlag

Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	78
Institusjoner	57
Foretak	555.454
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1.700.201
Forfalte engasjementer	23.972
Høyrisiko-engasjementer	576
Obligasjoner med fortrinnsrett	31.211
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	26
Egenkapitalposisjoner	69.266
Øvrige engasjementer	132.092
Sum Kredittrisiko –standardmetode	2.512.933
Operasjonell risiko	244.645
Sum beregningsgrunnlag	2.757.578

Kapitaldekning **21,5 %**

Kjernekapital **18,9 %**

Ren kjernekapital **16,4 %**

Regler for konsolidering (Eika-gruppen/EBK) fra Q1 2018 forventes ikke å ha vesentlig betydning.

Høland og Setskog Sparebank tok opp et fondsobligasjonslån på NOK 50 mill i 2014, lånet har første call i 2019. Fondsobligasjonslån på NOK 25 mill som ble tatt opp i 2017 er evigvarende med første call i 2022. Lånene er evigvarende og er bokført til nominell verdi med fradrag av periodisert underkurs . Ansvarlig lån på NOK 25 mill, som ble tatt opp i desember 2014, har forfall i desember 2019, og ansvarlig lån på NOK 50 mill, som ble tatt opp i februar 2017, har forfall i februar 2022.

2.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2017 et kombinert kapitalbufferkrav på kr 206,8 millioner:

Buffertype	Krav til ren kjernekapital pr 31.12.2017 i mill kr
Bevaringsbuffer	68.939
Systemrisikobuffer	82.727
Institusjonsspesifikk motsyklisk buffer	55.152
Kombinert bufferkrav	206.818

Banken har 327,5 millioner i ren kjernekapital tilgjengelig til å dekke det kombinerte kapitalbufferkravet.

2.3 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital med og uten overgangsordninger delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster i kapitaldekningsoppgaven, justert for konverteringsfaktorer (iht i CRR artikkel 429, nr 10).

Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital)	9,54 %
Uvektet kjernekapitalandel (Inkludert kjernekapital omfattet av overgangsregler)	9,61 %

3. KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

3.1 Definisjon misligholdte engasjement

Et engasjement defineres som misligholdt når avdrag og renter ikke er betalt til rett tid, eller en rammekreditt/innskuddskonto er trukket ut over bevilget beløp. Dersom manglende betaling strekker seg ut over 90 dager, blir kundenes samlede engasjement klassifisert som misligholdt.

Øvrige tapsutsatte engasjement:

Et engasjement som ikke er misligholdt etter reglene overfor kan bli definert som tapsutsatt når det må påberegnes at debitor ikke vil være i stand til å innfri sine forpliktelser og det heller ikke kan forventes at sikkerhet vil dekke lånet ved en eventuell realisasjon.

3.2 Metode for beregning av nedskrivninger

Nedskrivning på utlån og garantier

Dersom objektive indikasjoner kan identifiseres, beregnes nedskrivning på utlån som forskjellen mellom regnskapsført verdi i balansen og forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Estimerte fremtidige kontantstrømmer baseres på erfaringsmateriale og skjønn basert på faktiske forhold på balansedagen. Både makroøkonomiske forhold og forhold knyttet til de utsatte engasjementene vurderes. Det er knyttet betydelig usikkerhet til de skjønnsmessige vurderinger som er lagt til grunn for fremtidige kontantstrømmer, og derfor kan endelig utfall avvike fra den vurderingen som er gjort.

Individuelle nedskrivninger

Bankens gjennomgår hele bedriftsporteføljen årlig, og store og spesielt risikable engasjementer gjennomgås løpende. Lån til privatpersoner gjennomgås når de er misligholdt eller dersom de har dårlig betalingshistorikk. Ved estimering av nedskrivning på enkelt kunder vurderes både aktuell og forventet fremtidig finansiell stilling, og for engasjementer i bedriftsmarkedet også markedsituasjonen for kunden, aktuell sektor og markedsforhold generelt. Muligheten for rekapitalisering, restrukturering og refinansiering

vurderes også. Samlet vurdering av disse forholdene legges til grunn for estimering av fremtidig kontantstrøm. Kontantstrømmene estimeres over en periode som fastsettes individuelt for den aktuelle kunden, eller gruppe kunder dersom dette er likhetstrekk knyttet til kundene. Banken avsetter for individuelle tap dersom det foreligger en objektiv indikasjon på kredittap. Ved vurdering av tapsavsetningen hefter det usikkerhet ved estimering av tidspunkt og beløp for fremtidige kontantstrømmer inkludert verdsettelse av sikkerhetsverdier.

Gruppevise nedskrivninger

Ved hvert balansetidspunkt estimeres verdifall for engasjementer som ikke er fanget opp av individuelle vurderinger. Engasjementer som er vurdert individuelt og hvor det ikke er foretatt individuell nedskrivning inngår også i denne kategorien. Engasjementene inndeles i kundegrupper hvor makroøkonomiske forhold i hovedsak antas å påvirke kundene likt. Forventet fremtidig kontantstrøm estimeres på bakgrunn av forventet tap og estimat for konjunktursituasjonen for de respektive kundegruppene. Forventet tap er basert på tapserfaring innenfor kundegruppene.

IFRS 9

Fra 01.01.2018 implementeres IFRS 9 som erstatter dagens IAS 39.

Klassifisering og måling

I forhold til klassifisering og måling krever den nye standarden at alle finansielle eiendeler som er pengekrav klassifiseres basert på en vurdering av banken forretningsmodell og kontantstrømmene knyttet til de ulike instrumentene. Kategoriene i IAS 39 vil erstattes av virkelig verdi over resultatet, virkelig verdi over utvidet resultat og regnskapsføring til amortisert kost. Utlån med flytende rente er klassifisert til amortisert kost. Utlån med fast rente der banken har som formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer i form av renter og avdrag, er sikret med derivater for å matche finansieringen til flytende rente. Banken benytter derfor fair value option for å unngå accounting mismatch på disse utlånene og er derfor klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Banken har anledning til å overføre utlån med pant i boligeiendom til Eika Boligkreditt som har belåningsgrad under 60 %. Banken overfører utlån fra egen balanse kun unntaksvis og med volum som ligger under vesentlighetsgrensen (5 % årlig av utestående portefølje og 20 % i porteføljens gjennomsnittlige levetid). Banken har derfor klassifisert utlån som kan overføres til Eika Boligkreditt til amortisert kost.

Bankens likviditetsportefølje er klassifisert til virkelig verdi over resultatet iht. til den forretningsmodellen som styrer forvaltningen av likviditetsporteføljen. Egenkapitalinstrumenter som er strategiske investeringer, er klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat uten resirkulering. Disse egenkapitalinstrumentene er ikke er derivater eller holdt for handelsformål.

Nedskrivninger på finansielle eiendeler under IFRS 9

Etter IAS 39 skal nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs innregning. Under IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap. Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler omfatter finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet og fordringer på leieavtaler omfattet.

Ved førstegangs balanseføring skal det avsettes for tap tilsvarende 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene.

Dersom kredittrisikoen for en eiendel eller gruppe av eiendeler er ansett å ha økt vesentlig siden første gangs innregning skal, det gjøres en tapsavsetning tilsvarende hele den forventede levetiden til eiendelen. Dersom det oppstår et kredittap skal renteinntekter innregnes basert på bokført beløp etter justering for tapsavsetning.

Nedskrivningsmodell i Eika

Eika har utviklet egne modeller for beregning av sannsynlighet for mislighold (PD) og tap gitt mislighold (LGD). SDC har videre utviklet løsning for eksponering ved mislighold (EAD), beregning av tap og modell for vurdering om et engasjement har hatt vesentlig økning siden første gangs innregning, som banken har valgt å benytte. Forventet kredittap (ECL) beregnes som $EAD \times PD \times LGD$, neddiskontert med opprinnelig effektiv rente.

Beskrivelse av PD modellen

PD-modellen i Eika estimerer sannsynlighet for mislighold ved å estimere statistiske sammenhenger mellom mislighold og kundens finansielle stilling, demografiske data og betalingsadferd. Mislighold er definert som overtrett på minimum 1.000 kroner i 90 dager sammenhengende, i tillegg til andre kvalitative indikatorer som tilsier at engasjementet har misligholdt, jf. kapitalkravsforskriften § 10-1.

Modellen skiller mellom personkunder og bedriftskunder, og måler misligholdssannsynlighet for de neste 12 måneder (PD). Personkundemodellen skiller videre på kunder med og uten boliglån. Bedriftskundemodellen skiller mellom eiendomsselskap, begrenset personlig ansvar og ubegrenset personlig ansvar.

Betalingsadferd krever 6 måneder med historikk før den får påvirkning i modellen. Det betyr at nye kunder vil ha 6 måneder med kun ekstern modell før intern modell blir benyttet. Modellene blir årlig validert og recalibreres ved behov. Ved forringelse av modellenes kvalitet blir det utviklet nye modeller.

Ved beregning av misligholdssannsynlighet over forventet levetid på engasjementet (PD-liv) benyttes det en migrasjonsbasert framskrivning for å estimere forventet mislighold fram i tid, basert på utvikling i PD siste 12 måneder (Markovkjede).

Vesentlig økning i kredittrisiko

Vesentlig økning i kredittrisiko måles basert på utvikling i PD. Eika har definert vesentlig økning i kredittrisiko som en økning i opprinnelig PD ved første gangs innregning (PD-ini) for ulike nivåer for at modellen skal fange opp relativ utvikling i kredittrisiko.

For engasjementer som hadde opprinnelig PD mindre enn 1% er vesentlig økning definert som: $PD > PD_{ini} + 0,5\%$, $PD_{liv} > PD_{liv\ ini} * 2$.

For engasjementer som hadde opprinnelig PD over eller lik 1% er vesentlig økning definert som: $PD > PD_{ini} + 2\%$, $PD_{liv} > PD_{liv\ ini} * 2$.

Beregning av LGD

Estimat for LGD er basert på historiske tap i alle Eika-banker fra august 2014 til 2017 for intervaller av sikkerhetsdekning. Eika-Gruppen vil kontinuerlig jobbe med utvikling av LGD modellene etter hvert som datagrunnlaget øker med tapshistorikk for nye perioder. Modellene skiller mellom person- og bedriftskunder. Verdien av sikkerhetene er basert på estimert realisasjonsverdi.

EAD

EAD for avtaler i steg 1 består av utestående fordring eller forpliktelse justert for kontantstrømmer de neste 12 månedene og for avtaler i steg 2 de neddiskonterte kontantstrømmene for den forventede levetiden til avtalen. For garantier er EAD lik den utestående forpliktelse på rapporteringsdatoen multiplisert med en konverteringsfaktor på 1 eller 0,5 avhengig av type garanti. Ubenyttede kreditter har EAD lik utestående ubenyttet kreditt på rapporteringstidspunktet.

Forventet levetid på en avtale beregnes ut fra lignende avtalers historiske gjennomsnittlige levetid. Avtaler som modifiseres måles fra opprinnelig innvilgelsestidspunkt selv om avtalen får nye betingelser.

Forventet kredittap basert på forventninger til fremtiden

IFRS 9 krever at framoverskuende informasjon inkluderes i vurdering av forventede kredittap. Eika vil justere tapsavsetningen med forventet utvikling i ulike makrovariabler som anses å ha påvirkning på forventet tap. Forventninger til fremtiden er utledet av en makromodell der det hensyntas tre scenarier – base case, best case og worst case – for forventet makroøkonomisk utvikling ett til tre år fram i tid. Scenariene for base case og worst case er basert på Finanstilsynets verdier for basisscenario og stresstest pr. 30.06.2017. Scenarioet for beste case er basert på prognose fra Eika Gruppens makroøkonom. Variablene arbeidsledighet, oljepris, boligpriser, husholdningers gjeld, bankenes utlånsrente og kronkurs inngår i modellen. Variablene er fordelt på fylker for personmarkedet og på bransjer for bedriftsmarkedet. Vekting av scenariene gjøres etter en ekspertvurdering. Pr. 01.01.2018 er det benyttet følgende vekter: Base case 2/3, best case 1/6 og worst case 1/6.

Overgangseffekter

Banken får ingen endringer i sin klassifisering av eiendeler eller gjeld. Nedskrivninger på finansielle eiendeler, garantier og ubenyttede kreditter etter IFRS pr 1.1.2018 tilsvarer de nedskrivninger som er regnskapsført iht. IAS 39 pr 31.12.2017. Grunlaget for at ikke nedskrivningene endres er at banken i sine IAS 39 modeller har en høyere beregnet LGD enn den nye modellen til Eika iht. IFRS 9. Som følge av dette får banken ingen endring av egenkapitalen eller kapitaldekningen ved overgang til IFRS 9 1.1.2018.

Forøvrig er det ingen andre IFRS-er eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet. Vesentlige endringer som IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter og IFRS 16 Leieavtaler påvirker i liten grad bankens regnskap. Dette som en følge av at inntekter er knyttet til utlån regulert av IFRS 9 og at banken i liten grad har leie utstyr eller eiendeler.

3.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utdån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Offentlig forvaltning	-	-	-	-
Lønnstakere o.l.	3.164.583	86.990	38.874	3.290.447
Utlandet	4.892	120	-	5.012
<i>Næringssektor fordelt:</i>				
Jordbruk, skogbruk, fiske	131.701	11.417	453	143.571
Industriproduksjon	119.498	16.487	20.548	156.533
Bygg og anlegg	207.171	19.008	63.436	289.615
Varehandel, hotell/restaurant	93.740	25.331	16.151	135.222
Transport, lagring	35.094	5.643	8.405	49.142
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	620.902	27.452	12.284	660.638
Sosial og privat tjenesteyting	84.071	4.640	4.305	93.016
				-
Sentralbank				125.852
Kredittinstitusjoner				1.849
Sum	4.461.652	197.088	164.456	4.823.196
Aurskog-Høland	3.083.495	133.381	56.918	3.273.794
Skedsmo	133.039	7.386	19.616	160.041
Fet	154.007	7.040	372	161.419
Sørums	72.058	4.432	25.893	102.383
Akershus for øvrig	332.544	19.866	23.951	376.361
Oslo	302.663	11.635	10.044	324.342
Østfold	212.304	11.565	12.392	236.261
Landet for øvrig	173.350	1.664	15.269	190.283
Utlandet	4.892	120		5.012
Gjennomsnitt²	4.418.027	179.413	156.917	4.754.356

¹ Etter individuelle nedskrivninger

² Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år

3.4 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid (beløp i tusen kroner)

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1-3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	527.657	38.762	235.838	1.653.612	2.028.089		4.483.958
Ubenyttede rammer			114.166		82.922		197.088
Garantier				115.763	48.693		164.456
Sum	527.657	38.762	350.004	1.769.375	2.159.704	-	4.845.502

¹ Etter individuelle nedskrivninger

3.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantier fordelt på typer av motparter.

Type motpart	Brutto nedskrevne engasjementer	Engasjementer med individuelle nedskrivninger	Netto nedskrevne engasjementer
Offentlig forvaltning			
Lønnstakere o.l.	8.152	2.500	5.652
Utlandet			
<i>Næringssektor fordelt:</i>			
Jordbruk, skogbruk, fiske			
Industriproduksjon			
Bygg og anlegg			
Varehandel, hotell/restaurant	12.683	4.200	8.483
Transport, lagring			
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester			
Sosial og privat tjenesteyting			
Sum	20.835	6.700	14.135

3.6 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier

Endringer i nedskrivninger på individuell utlån og avsetninger på garantier siste år (beløp i tusen kroner)	2017
Individuelle nedskrivninger på utlån	
Individuelle nedskrivninger 01.01.	4.665
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuell nedskrivning	-1.600
Økte individuelle nedskrivninger i perioden	-
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	4.000
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-365
Individuelle nedskrivninger 31.12.	6.700
Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år	2017
Nedskrivninger på grupper av utlån	
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	17.711
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	-2.105
Nedskrivninger på grupper av utlån 31.12.	15.606
Årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger	2017
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	4.000
Periodens endring i gruppeavsetninger	-2.105
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	798
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	10.570
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-3.869
Periodens tapskostnader	9.394

3.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det rating fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. Banken har pr. rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

3.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp før sikkerheter	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	286.590	286.590				
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	388	388				
Offentlige foretak	-	-				
Multilaterale utviklingsbanker	30.124	30.124				
Institusjoner	286	286		57		
Foretak	678.702	668.854		9.042		
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	4.051.752	4.051.752			88 %	
Forfalte engasjementer	22.737	20.237			66 %	
Høyrisikoengasjementer	384	384				
Obligasjoner med fortrinnsrett	312.106	312.106		31.150		
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	129	129				
Anders i verdipapirfond	30.009	30.009				
Egenkapitalposisjoner	64.139	64.139		1.003		
Øvrige engasjementer	184.365	174.407				
Sum	5.661.711	5.639.405	-	41.252		

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp for sikkerheter.

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. I noen tilfeller benyttes garantier fra banker eller regionale myndigheter. Banken benytter ikke kredittderivater.

Det tas ikke hensyn til motregningsadgang ved beregning av kapitalkrav. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi. Sikkerhetsobjekter skal dokumentere sin verdi gjennom offentlig takst. På eiendommer i vårt primærmarked benyttes, i tillegg til takst, bankens markedskunnskap ved fastsettelse av verdi. Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet og minst hvert tredje år. Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon av typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

3.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Banken har ingen derivater hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko.

4. EGENKAPITALPOSISJONER

Bankens beholdning av aksjer og andeler er klassifisert som anleggsaksjer (strategisk formål). Poster som er beregnet til varig eie eller bruk, er vurdert til anskaffelseskost. Aksjene blir likevel nedskrevet hvis virkelig verdi er vesentlig lavere enn bokført verdi og verdifallet ikke anses som forbigående.

Oversikten under viser egenkapitalposisjoner som holdes for strategisk formål. Oversikten viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år.

Egenkapitalposisjoner (beløp i tusen kroner)

Beløp i tusen kroner	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden
Anleggsaksjer/andeler/egenkapitalbevis	121.782	121.782	1.381

5. RENTERISIKO

Renterisiko er risiko for tap på grunn av endringer i det generelle rentenivået. Risikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid.

Banken har identifisert følgende kilder til renterisiko:

- Utlån til kunder/andre banker
- Rentebærende plasseringer i verdipapirer
- Innskudd fra kunder
- Rentebærende verdipapirgjeld
- Annen rentebærende gjeld

Renterisiko på utlån til kunder oppstår i tilknytning til både flytende lån og fastrentelån. I henhold til finansavtaleloven (gjeldende for privatpersoner) har banken en varslingsfrist på 6 uker før en eventuell renteøkning på utlån kan iverksettes. På kundeinnskudd er varslingsfristen i finansavtaleloven 8 uker

Bankens plasseringer i rentebærende verdipapirer består hovedsakelig av papirer med flytende rente som reguleres kvartalsvis. Rentebærende verdipapirgjeld er lagt ut med flytende rente knyttet til 3 mnd NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer. Rentesikring av innlån vurderes fortløpende.

Banken har ingen renterisiko i utenlandsk valuta.

Bankens netto resultateffekt ved en parallellforskyvning av rentekurven med ett prosentpoengs økning i renten ville vært NOK 4,4 mill. Beregningen er gjort med utgangspunkt i bankens posisjoner på og utenfor balansen.

6. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

6.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være framoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidige risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (evt. rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer mv.

Fremtidig tap kan deles inn i forventede tap og uventede tap. Forventede tap kan betraktes som en driftskostnad og forutsettes dekket over den løpende driften. Den løpende driften kan også betraktes som et førstelinje-forsvar mot uventede tap. I kapitalbehovsvurderingen legges det imidlertid til grunn at uventede tap ikke dekkes over driften, men skal dekkes av kapital. Kapitalbehovsvurderingen innebærer følgelig at banken beregner hvor mye kapital som trengs for å dekke opp for fremtidige uventede tap.

Disse beregningene gjøres på ulike måter for ulike risikoer, og er basert på ulike forutsetninger. Det er en implisitt forutsetning om at det ikke beregnes kapital som dekker alle tenkelige tapsutfall. Det er imidlertid benyttet konservative forutsetninger i beregningene.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Banken har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer os. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoer, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoene. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Banken har videre, basert på overordnet risikotoleranse, etablert et minstekrav til buffer utover beregnet kapitalbehov. Dette nivået er benevnt bankens minimumskrav til kapitaldekning.

I fastsettingen av bankens minimumskrav til kapitaldekning inngår bankens interne beregnede kapitalbehov, men banken gjør i tillegg en vurdering av forventninger og krav fra bankens omgivelser. Bankens overordnede risikotoleranse innebærer at minimumskrav til kapitaldekning alltid vil være høyere enn bankens internt beregnede kapitalbehov.

Bankens minimumskrav til kapitaldekning og overordnede retningslinjer for kapitalbehovsvurderinger er vedtatt av bankens styre. Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger og fremlegger dette for styret. En slik gjennomgang gjøres minst en gang pr. år. Styret er aktivt med i prosessen, og vi benytter ekstern revisor i kvalitetssikring av arbeidet.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for følgende risikoer:

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Forretningsrisiko
- Omdømmerisiko
- Strategisk risiko

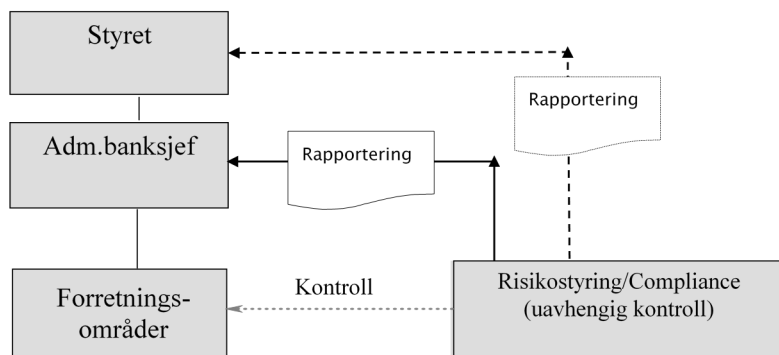
Beregning av kapitalbehov for enkeltrisikoer gjøres ved hjelp av ulike metoder, herunder bruk av stresstester i form av følsomhetsanalyser. I slike følsomhetsanalyser fokuseres det på betydningen av endringer i en enkelt variabel. I tillegg til dette gjennomfører banken stresstesting i form av scenarioanalyse som er ment å vise betydningen for banken samlet sett av samtidige endringer i flere relevante faktorer. Banken gjennomfører også egne stresstester av markedsrisiko og likviditetsrisiko.

6.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoer

Bankens administrasjon er det organ som vedtar prinsipper og metoder for beregning og måling av risikoer og eksponering, og som kan sette rammer for dette. Banken har etablert en uavhengig risikokontrollfunksjon som rapporterer til adm. banksjef. Funksjonen har ansvar for å overvåke, identifisere og rapportere risiko i banken. Funksjonen rapporterer til styret ved behov. Styret i sin helhet fungerer som Risikostyringsutvalg.

I tillegg har banken etablert en compliancefunksjon som er en uavhengig funksjon som skal understøtte arbeidet i linjen og bidra til å redusere bankens compliancerisiko. Funksjonen har en forebyggende, rådgivende og kontrollerende rolle. Compliancefunksjonen skal bidra til at banken identifiserer, overvåker, tester og rapporterer om compliancerisiko.

Det er utarbeidet Retningslinjer for Risikostyring- og Compliancefunksjonen. Formålet med retningslinjene er å beskrive funksjonenes organisatoriske plassering, arbeidsoppgaver og krav til kompetanse.

Banken har i underliggende risikostyringsdokumenter vedtatt rammer for eksponering av kreditt-, likviditets-, markeds- og operasjonell risiko. Status på eksponering i forhold til rammer skal rapporteres kvartalsvis til styret, med begrunnelse og tiltak hvis banken er i brudd med vedtatte rammer.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold

Kredittrisiko styres både av egne rammer og av krav fra myndighetene. Banken håndterer denne gjennom retningslinjer gitt i kreditthåndboken. Banken har en kredittpolicy som skal sikre at utlånsporteføljen skal ha en kvalitet og sammensetning som er forenlig med bankens målsetting om en moderat risikoprofil, og som sikrer bankens lønnsomhet på kort og lang sikt. Kreditthåndboken inneholder retningslinjer/regelverk for kredittvirksomheten i banken, og skal sikre en enhetlig og kvalitetsriktig behandling av kreditter.

Banken har etablert rammer som er knyttet opp til vedtatt risikotoleranse som rapporteres til styret kvartalsvis, eventuelt oftere ved behov.

Markedsrisiko

Policy for markedsrisiko er bankens overordnede retningslinjer, krav og rammer knyttet til markedsrisiko.

Eksponering mot markedsrisiko i form av åpne posisjoner som følge av inn- og utlånsaktiviteten og/eller posisjoner i ulike typer finansielle instrumenter er ikke en del av bankens kjernevirksomhet og skal derfor være moderat. Banken har tilstrekkelig kompetanse og ressurser innenfor dette området. Gjennom sin likviditetsforvaltning ønsker banken å oppnå en meravkastning på lang sikt utover plasseringer i norsk stat.

Eksponering i aksjemarkedet skal bare skje ved eie av andeler i verdipapirfond som investerer i aksjer og/eller egenkapitalbevis og direkte i egenkapitalbevis. Bankens eksponering i ansvarlige lån og fondsobligasjoner skal være begrenset. Evt. investering i enkeltaksjer skal styrebehandles.

Operasjonell risiko

Med operasjonell risiko forstår vi risiko for at mennesker, rutiner, systemer og dataløsninger ikke oppfører seg etter sin hensikt, noe som medfører risiko for tap.

Banken har arbeidsprosesser og rutiner som sammen med opplæring skal bidra til å kvalitetssikre bankens produkter og tjenesteleveranser til sine kunder. Målet er å minimere operasjonell risiko.

Operasjonell risiko styres ved at det foretas løpende kontroller med utgangspunkt i bankens etablerte internkontroll rutiner samt kvartalsvis hendelsesrapportering.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som tap som følge av konsentrasjon av:

- Enkeltkunder
- Enkelte bransjer
- Geografiske områder

Banken vurderer risikoen for tap som følge av dette ved hjelp av kvantitative og kvalitative modeller i tillegg til at det foretas rimelighetsvurderinger av resultatene som modellene gir.

Banken har etablert rammer knyttet opp til konsentrasjonsrisiko som rapporteres til styret kvartalsvis.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for ikke å kunne gjøre opp løpende forpliktelser eller ikke evne å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlig økte kostnader. Likviditetsrisikoen vil avhenge av bankens balansestruktur, likviditeten i markedet og bankens kredittverdighet.

Bankens styring av likviditetsrisiko følges opp daglig gjennom overvåking av posisjon i NICS og trekk på ramme i DNB. Utover dette styres bankens likviditetsposisjon gjennom rammer vedtatt i policy for likviditetsrisiko, både med hensyn til innskuddsdekning, sammensetning av innskuddsmassen, lengde på finansiering, tidspunkt for fornyelse av finansiering, størrelse og kvalitet på likviditeten.

Styret har vurdert og lagt til rette for en forfallsstruktur som gir et opplåningsbehov på NOK 100 – 200 mill. hver 6. måned, og en primær forutsetning er at dette gjøres ved 3 eller 5-årige obligasjonslån med flytende rente.

Større (forventede) bevegelser i innskudd og utlån rapporteres på et tidlig tidspunkt til ledelsen som følger dette i en egen modell. Faktiske bevegelser følges opp i daglige rapporter.

Bankens kortsiktige trekkrettigheter skal gi banken tilgang på likviditet som er tilstrekkelig til å håndtere kortsiktige svingninger, og skal heller ikke benyttes annet enn ved kortsiktige likviditetsbehov. Løpende ligger 150 mill. i trekkrettigheter.

Forretningsrisiko

Det er risikoen for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og/eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger, endret kundeadferd og endret konkurransesituasjon.

Omdømmerisiko

Omdømmerisiko defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, eiere og myndigheter

Strategisk risiko

Dette er risiko for uventede tap eller sviktende inntjening knyttet til strategiske valg som vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp. Dette aktualiserer behovet for å se fremover og sikre seg nødvendig kapital i forbindelse med igangsatte og planlagte aktiviteter.